

Çağımızın Vebası Uyuşturucu

Uyuşturucu Nedir? Nasıl Anlarız? Ne Yapabiliriz?, Mutlu Çelik, Alter Yayınları,

Ankara 2015, ISBN 9786054922956

Ayşenur Yanartaş¹

Mutlu Çelik, Polis Koleji ve Polis Akademisini bitirdi. Narkotik, Terör Suçları, Asayiş ve Çocuk Polisi, Liderlik, Psikolojik Harekât alanlarında uzmanlık eğitimi almıştır. Dünyada bir ilk olarak Türkiye’de uygulanan “Çocuk Polisinin” kurucusudur. Kamuoyunda “Narko Timler” diye bilinen uyuşturucuyla mücadele birimini 1995 yılında “Sokak Timleri” olarak kurmuştur. İnterpol’ün Landmark adıyla bilinen Uluslararası “Çocuk Pornosu” operasyonlarını yönetti. 17 ülkede eş zamanlı yapılan operasyonlarda Türk Polis ekibinin yaptığı çalışmaların “en başarılı operasyon” seçilmesi ile “en başarılı polis şefi” olarak dünya polisince tanındı. 30 yıllık meslek hayatında değişik tarihlerde cumhurbaşkanları, başbakanlar, bakanlar, emniyet genel müdürleri, valiler tarafından 176 defa ödüllendirildi. Ulusal radyo ve televizyon kanallarında, lise ve üniversitelerde, dernek ve sendikalarda olmak üzere 300’ü aşkın konferanslar verip yayınlara katıldı. Sokak çocukları konulu ödüllü TRT programı “Umutlar Uçmadan”a, “Benim Ailem-Madde Bağımlılığı”na, “Bağbozumu Belgeseli”ne, “Mehmet Akif ERSOY Belgeseli”ne, “2015 Çanakkale Belgeseli”ne, TV dizilerine metin yazarlığı ve danışmanlığı yaptı. 2008’de “Yılın Vatandaşı” seçildi. Mesleki ve edebi 9 kitap yazdı, pek çok ödüle layık görüldü. 17 ülkede geçerli “Ademer&Riccon Bağımlılık Danışmanı Sertifikası” sahibidir.

¹ Bezmi-Âlem Vakıf Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, 3. Sınıf öğrenci, aysenurynrts@gmail.com

(Bu yazı Young Academia ve Server Genç Hanımlar Derneği iş birliğinde Prof. Dr. Hasan Hüseyin Eker yönetiminde “Halk Sağlığı Yazarlık Atölyesi” kapsamında üretilmiştir.

Eser uyuşturucu tarihi, bazı uyuşturucular hakkında bilgiler ve bu konuda ne yapılması gerektiğiyle ilgili olarak 3 kısıma ayrılmıştır. Yazar, olayları daima bir kaynağa dayandırarak anlatmıştır. Bahsettiği her konuyu maddeleyerek yazmıştır. Uyuşturucunun ktu yönlerinden uzun uzun bahsetmiştir. Fakat bunu yaparken zendirmemeye dikkat etmiştir.

Yazar davası olmayanın manası olmaz diyerek kendi davasından kısaca bahsetmiştir: ocuk ve Uyuşturucu...

Yazar kitaba uyuşturucun tarihini anlatmakla başlamıştır. Ayrıca uyuşturucunun sadece insan bedenini değil uluslararası ekonomi için de önemli bir sorun olduğundan bahsetmiştir. Kitapta özellikle in'in uyuşturucuyu (afyon) lkesinden çıkarmak için çalıştığını anlatmıştır. Fakat uluslararası baskı sonrası kullanım artarak devam etmiştir.

Türkiye'de ise başlangıçta durumun tamamen farklı olduğu belirtilmiştir. Dr. Zati Dokuz tarafından 1966 yılında basılan "*Adli Psikiyatri*" kitabında ülkemizde eroin, morfin, kokain gibi uyuşturucu maddelerin bulunmadığı ve bağımlıların bu maddeleri tedarik edemediği için azaldığı anlatılmıştır. Fakat daha sonraki dönemlerde -yazar özellikle sosyal, politik ve ekonomik değişimler yüzünden bu insanların sayısının arttığını savunmuştur- hızla arttığını araştırmalarla kanıtlamıştır.

Peki neden? Kullanıcılar bunları almak için sürekli para harcamak zorunda kalırlar. Bu sebepten ötürü terör örgütleri için "cazip bir finansman kaynağı"dır. Türkiye'yi de konumundan yararlanmak ve güçlenmesini önlemek amacı ile bu pazarın içine sokmaya çalışmaktadır. Fakat Türkiye, Türk aile yapısı, dini ve az da olsa yapılan çalışmalarla bu pazara dnşmemeye çalışmaktadır. Ne yazık ki terör örgütleri de farklı yollardan bu işi bytmektedir.

İkinci bölümde Mutlu elik, çeşitli uyuşturucu maddelerin sınıflarını, ne olduğunu, kullanımını sırasında vcudada neler yaptığını, yoksunluk belirtilerini, yaşanmış hikyeleri ve sokak isimlerini detaylıca anlatmıştır. Özellikle uyuşturucunun sokak isimlerinin verilmesi bizleri bu konuda daha tedbirli davranmaya itmiştir. Uyuşturucu: merkezi sinir sisteminde giderilmesi mümkün olmayan tahribatlar meydana getiren, bedeni ve ruhi faaliyetlerini geçici olarak bütüne yakın bir oranda değiştiren, normal çalışmalarının dışına çıkaran bitkisel, sentetik bileşimlerdir.²

---

² Mutlu elik, *Uyuşturucu Nedir? Nasıl Anlarız? Ne Yapabiliriz?*, Alter Yayıncılık, Ankara 2015, s.30.

Yazar bir sonraki bölümde uyuşturucu için elimizde olan en büyük kozun uyuşturucuya başlamamak olduğunu savunmuştur. Hâl böyle olunca başta aile olmak üzere öğretmen, polis, medya, içişleri, sağlık, milli eğitim, aile ve sosyal politikalar bakanlıkları, diyanet işleri başkanlığı, RTÜK, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları entegre bir şekilde çalışmıştır. Bu konuda herkes kendine düşeni yapmalıdır.

Gençlerin yaşam şartlarının kötü olması da onları bu illete sürüklemektedir. Çoğu zaman sadece bir kereden bir şey olmaz diye başlanılan durumların sonu feci bir şekilde bitebilmektedir. Ayrıca terör örgütleri özellikle gençliğin başına bela olmaktadır. Çünkü gençlerin enerjisi, zamanı, en önemlisi cesareti yetişkinlere göre çok daha fazladır. Hâl böyle olunca gençlerin daha çok yardıma ihtiyacı vardır. Bu konu hakkında Mutlu Çelik dünyada ilk olan “Çocuk Polisi” kavramını hayata geçirmiştir. Böylece gençler ve çocuklar daha iyi koşullarda korunmaya çalışılmıştır.

Türk aile yapısı gerek dini gerekse örfü bakımından sıkı ve geniştir. Böyle ortamlarda yetişen çocukların kendine güveni, iradesi genel olarak gevşek aile bağları olanlardan daha iyi olur. Kitapta madde kullananların ailelerinin ya çok ilgisiz ya da çok ilgili olduğu anlatılmıştır. Tabi bu ilgiden kasıt çocuğu fazla şımartmaktır. Hatta bir üniversite öğrencisinin, sırf babasının arabası kendisine verilmediği için maddeyi hem kullanıp hem de sattığı öğrenilmiştir. Yazar bu sebepten ötürü ailenin çocuğuna çok titizlikle ilgi vermesi gerektiğini savunmuştur. Anne kadar babanın da sorumlu ve önemli olduğunu anlatmıştır. Hangi durumlarda ne yapmamız gerektiğine dair de faydalı ipuçları vermiştir.

Elbette çocuklar belli bir yaştan sonra günlerinin büyük kısmını okulda geçiriyor. İşte tam burada eğitimciler yani öğretmenler devreye giriyor. Yani çocuğun gelişiminde ikinci büyük destekçilerimiz. Çünkü çocuklar yeri geldiğinde aileyle bile paylaşmadıkları durumları öğretmenleri ile paylaşıyor. Bu yüzden öğretmenlere büyük bir görev düşmüştür. Bu konuda yazar başına gelen bir olayı anlatmıştır. “Okullarda verdiğim bir konferansta bir öğretmen yanıma geldi ve başından geçen bir olayı anlattı. Uyuşturucu hakkında genel bilgilerim vardı. Bir gün bir öğrencimin sürekli uykulu, dalgın, yorgun hali beni endişelendirdi. Hemen ailesiyle irtibata geçmek istedim. Çünkü ben madde kullandığını zannetmişim. Öğrencimin evine gidince şaşırıp ve kendime kızdım. Çünkü aile perişan haldeydi. Baba yatalak, anne hastaydı

ve geçimlerini öğrencim okuldan sonra çalışarak karşılıyordu. Bu olaydan sonra kendimi geliştirmeye ve öğrencilerimi daha yakından tanımaya çalıştım.”³ Bu olay öğretmenlerin bu konuda ne kadar önemli olduğunu tekrar hatırlattı. Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri ve öğrencilerini iyi tanımaları çok önemlidir. Kitapta da öğretmenin başını okşamadığı kişilere bilgi aktaramayacağını anlatmıştır. Öğretmenin tutumlarının sakin, anlayışlı ve gerektiğinde aile ile irtibatta olması gerektiğini savunmuştur.

Kendisi de polis olan yazar bu kısmı daha detaylı anlatmıştır. Türk Narkotik Polisi'nin bu konuda gece gündüz çalıştığını ve bu konu hakkında eğitimler verdiğine de değinmiştir. Ayrıca polisimizin başarısının uluslararası alanda da yankılandığını anlatmıştır. Üstelik daha az para harcayarak ⁴ yapmıştır bu işi.

Ayrıca yazar polislerin herkese aynı şekilde davranmaması gerektiğine inanmaktadır. Bu sebepten “Çocuk Polisi” kavramını kurmuştur. Çünkü çocuğun yetişkinden farklı bir yapısı olduğu ve çocuğun bu ülkenin geleceğini oluşturduğu inkâr edilemez bir gerçektir.

Bu çalışmaların doğru olduğunu bir anısında anlatıyor: “Göreve ilk başladığım gün karakolun önünde bir kalabalık gördüm. Kalabalık karakolun karşısındaki büfenin soyulmasındandı. Amirleri “hırsız derhal bulunmazsa herkesi açığa alacağım.” diyerek tek şüpheli olan Metin’i amir odasına almışlardı. Ben de staj işlemleri için oradaydım. Beraber komiseri beklerken biraz konuştuk, simit yedik. Daha sonra dışarda tekrar karşılaştık, bana: “Eğer beni dövdürtmezsen sana hırsızlı söylerim” dedi. Ben de söz verdim. Metin gerçekten hırsızları getirdi. Bu olaydan 20 yıl sonra bir otele konuşma yapmaya gittiğimde bu hikâyeyi anlattım. Çıkışta bir adam yanıma geldi ve dedi ki: “Müdürüm az önce konuşmanızı dinledim. Siz sözünüzde durdunuz. O küçük çocuk benim ve bu otelin koruma müdürüyüm.” Adeta dondum.”⁵

Medya ve Sanat Dünyası

Medya birçok bakımdan etkili bir kitle iletişim aracıdır. Çünkü insanların çoğu televizyondakiler gibi olmaya çalışmaktadır. Ayrıca ne yazık ki buraların denetlenmesi de düzgün yapılmamaktadır. Yazar da TV’de uyuşturucu hakkında daha doğru ve etkili bilgi

---

³ Çelik, *a.g.e.*, s. 92-93.

⁴ Çelik, *a.g.e.*, s. 95.

⁵ Çelik, *a.g.e.*, s. 100-102.

vermek için belgesel çekmiş ve birçok programa katılmıştır. İnsanları uyuşturucunun tehlikeli boyutu hakkında uyarılmıştır.

T.C. Anayasasında radyo ve televizyonların ilkeleri düzenlenmiştir. Buna göre “Yayınlarda çocukların ve gençlerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek unsurlara yer verilemez, çocukların ve gençlerin istismarını yönelik yayın yapılamaz.”⁶ Fakat pek de uygulanmamaktadır. Mesela Cüneyt Arkın bir filmde komiser olmuştur. Kendisine gelen poşetteki tozu parmağını daldırarak ağzına atmıştır. Sonra da “Nevet, neroin” demiştir. Bundan etkilenen gazeteci Mehmet Balıkçoğlu da polis muhbiri olduğu yıllarda karakolda bulunan torbadaki maddeyi test etmek istemiştir. Ama sonuç istediği gibi olmamış ve günlerce komada kalmıştır. Bunun gibi birçok olay durumun ciddiyetini arttırmıştır. Özellikle çocuk ve gençlerde bu tip özentiler yaşanması çok olasıdır. Medyanın bu konuda danışman almadan TV dizisi, film, belgesel ve program sunmaması gerekmektedir.

Tedavi

Yazar, kitabında bağımlıların tedavisinden bahsetmiştir. En büyük tedavinin ise bağımlının zihninin temizlenmesi olduğunu savunmuştur. Zaten bu konu hakkında yazar birçok yaşanmış hikâye anlatmıştır.

Zihnin temizlenmesinin ise bağımlı olduğu ortamdaki ayrılmasına bağlı olduğuna değinmiştir. Kliniklerin bu açıdan etkili bir yer olduğunu anlatmıştır. Başaramayanların çoğunun sebebi ise eski ortamlarına geri döndükten sonra kendilerine engel olamayışdır.

Ayrıca bu kliniklerin gerektiğinde para bile almadıklarına değinmiştir. Çünkü devlet kendi gencine sahip çıkmak zorundadır. Kitabın sonunda da bu kliniklerin adlarını yazmıştır.

Okuyucu Gözünden

Kitabın dili gayet sade ve açıktır. Kitap eğitimciler ve bu konuda meraklı olanlar için faydalıdır.

Yazar madde kullanımının nedenlerini ve nasıl önlenebileceğini açıkça anlatmıştır. Bu bilgiler uyuşturucu ile mücadele için hap bilgilerdir. Fakat bunu yaparken tüm kitap boyunca üstünde durduğu şekilde yapmıştır; özendirmeden.

Benim hoşuma giden bir özelliği de gençlere tavsiye veren kısımları olmasıdır.

---

⁶ Çelik, a.g.e., s. 107.